

MAGYAR NÖVÉNYTANI LAPOK

SZERKESZTI ÉS KIADJA

KANITZ ÁGOST.

III. ÉVF. 26. SZ.

1879. FEBRUÁR.

TARTALOM: Gombászati apróságok III. HOLUBY J. L. — Könyvismer-
tetések: A legrégebb, növényekre vonatkozó, magyar munkák címei,
SZABÓ KÁROLY régi magyar könyvtárából közölve és egy pár jegy-
zettel ellátva. (Vége.) Encyclopaedie der Naturwissenschaften I. 1.
A. F. W. SCHIMPER Untersuchungen über die Proteinkrystalloide
der Pflanzen. SCHMITZ Ueber grüne Algen aus dem Golf von Athen.
W. B. HEMSLEY Diagnoses plantarum novarum vel minus cog-
nitarum Mexicanarum et Centrali-Americanarum I. Report on the
progress and condition of the R. Gardens at Kew, dur. the Year 1877.
— Tudós társaságok. — Új folyóiratok. — Halálhírek. — Emlék-
kövek. — Kinevezések. — Utazók és gyűjtők. — Személyi hírek. —
Nyilvános intézetek. — Száritott növények.

GOMBÁSZATI APRÓSÁGOK.

HOLUBY J. L.-tól.

III.

A MNL. 17. számában említett *Polyporus cinnaba-
rinus* nem tartozik a megehető gombák közé, mert a lakásom
közelében álló cseresnyefából a parasztasszonyok nem ezt,
hanem a sokkal gyakoribb *P. sulphureus*-t szokták konyhai
használatokra szorgalmasan leszedni. A más fajjal fel nem
cserélhető, igen feltűnő *P. cinnabarinus* a Bosáci erdőben
is fordul elő, hol 1878. július havában rothadó bükkfaágakon
több példányban találtam.

Az esős idő a gombáknak 1878-ban nagyon kedvező volt.
Már májushó második felében bejártam a közel fekvő erdő-
ket, hogy a népiünk előtt ismeretes és általa eledelül hasz-
nált gombafajokat minél nagyobb számban gyűjtssem. Minden
erdőben, a hegyi rétek bokros helyein s azok szélein igen
gyakori a *Boletus cyanescens* BULL. (mely az itteni irtványo-
sok által „szinják“-nak nevezetik). Ebből két igen szép, ép
példányt hozván haza, gyűjteményem számára száritani akar-
tam; de már a száritás alatt annyira penészszel vonatott be,
hogy használhatlanná vált, holott a többi 5—6 *Boletus*-faj

szárítása igen jól sikerült. Nálunk is ismeretes a, már a régi Rómaiaktól nagyra becsült, *Agaricus caesareus* Scop. („Královka“). A múlt nyáron egy paraszttasszony e jóízű gomba helyett a mérges *Agaricus muscarius*-t („muchotrávka“) készítette eledelül. Férje, ki csak keveset evett belőle, súlyosan megbetegedett.

Boletus scaber Fr. („brezovy hrib“) a Jarolinka nevű erdőben, valamint a Morvaországgal határos Nová Hora hegy tisztásain nem igen ritka.

A *Clavaria*-nem több igen szép faj által van képviselve, melyek közül a következőket gyűjtöttem: *C. pistillaris* L. rothadó fatörzsökön ritkán, a Resetárovec erdőben mindig a *Lycopodon gemmatum* Hazsl. társaságában; *C. abietina* Pers. ugyanezen erdő fenyveseiben, azután fenyőfák alatt Osztro-luczky kertjében, valamint Bosácán a kertek kerítéseiben rothadó *Juniperus communis* levelei és ágacskaí közt 1878-ban igen gyakori volt; *C. aurea* Schaff. a Kamenicsné és Spánie nevű bukkerdőkben elszórtan; *C. amethystina* Bull. egyetlen egy helyen, de ott nagy mennyiségben, a Resetárovec erdőben buján növő *Hylocomium splendens* között; nem messze e helytől rothadó *Pinus* levelek között találtam szeptemberben a *Cl. juncea* Fr.-t egy csoportban. U. o. van a különféle alakú *Spathulea flavida* Rabenil., melyből 1877-ben csak egyetlen egy példányt találtam, 1878-ban nagy mennyiségben nőtt. *Calocera viscosa* Fr. egész nyáron át egészen a fagyos idő beálltáig nemcsak erdőkben különféle fák rothadó törzsein, de még a Bosác és Ns. Poehrad közti gát *Alnus*-gerendáin is szép gyepecskében észleltetett. A *Polyporus marginatus* Fr., melyet eddig kirándulási területemből nem láttam, a Nagy Manin hegyen Vág-Beszterce közelében nem ritka *P. frondosus* Fr. a Rudiny nevű dombon Ns. Podhrad közelében tölgy-törzsök tövében augusztus hóban igen nagy össze-visszanőtt példányokban találtatott. A MNL. II. 69. l. említett *Geaster rufescens* Fr. Ns. Podhradon egy gyümölcskertben és Bosácán egy kertkerítés alatt rothadó *Alnus glutinosa* tövében több példányban gyűjtetett. Hazslinszky Magy. Üszökg. és Ragyái 161. l. említi, hogy *Puccinia Asari* Kunze a Kapotnyák leveleinek alsó lapján nő. Ugyanezt állítja Voss is (Verh. Zool. bot. Gesellsch. 1878. 86. l.) Ezen gomba vidékünkön gyakran fordul elő, s csak azt tartom említésre méltónak róla, hogy nem csak az *Asarum* leveleinek alsó, hanem — és pedig nem ritkán — felső lapján is nő, a mint ez a Haluzsicon és Ns. Podhrad közelében gyűjtött példányokon látható. Az *Accidium*

Trifolii HAZSL. M. Üszökg. és Ragy. 139. I. nem tartozik nálunk a ritka gombák közé, mert ez évben is a *Trifolium montanum* leveleinek alsó lapján a Bosáci irtványok több helyén láttam. Az esernyő alakú *Agaricus procerus* Scop. a közel fekvő erdőkben mindenütt, de csak nagyon szétszórtan fordul elő.

A LEGRÉGIBB, NÖVÉNYEKRE VONATKOZÓ, MAGYAR MUNKÁK CÍMEL, SZABÓ KÁROLY RÉGI MAGYAR KÖNYVTÁRÁBÓL KÖZÖLVE ES EGY PÁR JEGYZETTEL ELLÁTVA

KANITZ ÁGOST-TÓL.

(Vége.)

XVII. ÉVSZÁZ.

876. APÁCAI CSERE JÁNOS. Magyar Encyclopaedia. Az az, Minden igaz es hasznos Böltseségnek szep rendbe foglalása és Magyar nyelven világra botsátása. APATZAI TSERE JÁNOS által, Ultrajecti, Ex Officinâ Joannis à Waesberge, clô Ioc LIII. 12r. 412 lap. — Elül: címl., ajánlás és az olvasóhoz 20 szltan lev.

Ajánlva van CSULAI GYÖRGY erd. ref. püspöknek, gy.-fejérvári esperesnek és papnak, BISTERFELD HENRIK JÁNOS gy.-fejérvári tanárnak és a gy.-fejérvári iskolának.

Az olvasóhoz intézett igen érdekes előbeszédben értesít bennünket a szerző, hogy midőn CSULAI GYÖRGY püspöktől meghívást és költiséget kapott, hogy azonnal térjen vissza hazájába, a telet még Utrechtben töltve, akkor határozta el magában, hogy e munkáját sajtó alá készítse és adja, mintegy késlekedése mentiségül és kárpótlásául. Mint közönségesen tudva van, ő 1653. nov. havában volt beigtatva a gyulafejérvári collegium igazgatóságába, s mint a leirt címlapból látható, munkája már ez évben Utrechtben sajtó alá volt adva. Hogy azonban nem 1653-ban, hanem csak 1655-ben jelent meg ez a könyv, bizonyos abból, hogy a „Magyar Encyclopaedia“ szövegével, mely a 412. lapon 84. levelen végződik, együtt nyomtatva (413—487 lapon 85—X4 levelen) egy kötetben találjuk valamennyi példányban szerzőnek „De studio sapientiae“ című latin oratióját, melyet a gy.-fejérvári collegiumban 1653. nov. havában tartott, s mely még azon évben hely nélkül (Gyula-Fejérváratt) 4r. 48 lapon önállóan is megjelent. Ezen melléklet külön címlapján pedig a nyomtatási hely és év így áll: Ultrajecti ex officinâ Joannis à Waesberge, Anno MDCLV. Kétségtelen ebből, hogy ezen melléklet, valamint a M. Encyclopaedia utolsó íve is 1655-ben volt nyomtatva, és így az 1653-ban nyomtatni kezdett M. Encyclopaedia csak 1655-ben látott világot. [A növ. rész 221—247 l. K.]

Ez egyike a legtöbb példányban fönmaradt régi magyar könyveknek. 2—2 példányban van meg, a m. n. Múzeum, erd. Múzeum, a debreceni, s. pataki, pápai és n.-kőrösi ref. főiskolák ktáraiban. — Megvan a m. Akad., m.-v. Teleki-ktár, szathmári püspökség, pesti, kolozsvári, sz.-udvarhelyi, m.-vásárhelyi ref. coll., kolozsvári unitár. coll., balasi ref. gym., Csetneken a gómöri ev. esperesség, GR. MIKÓ IMRE, LUGOSSY JÓZSEF, SZILÁGYI ISTVÁN, JAKAB ELEK s más magárosok ktáraiban.

910. **OROSZHEGYI MIHÁLY.** Az fenyő-fanak hasznos vóltáról, Es az Sendely tsinálóknak kellemetes és hasznos munkájokról-való Historia. Melly szereztetett és mostan kibotsátatott **OROSZHEGYI MIHÁLY** Deák által, An. 1655. 4r. A—B2 = 1^{1/2}, iv = sztlan levél.

Versek fejében: **MIKHAEL EAENAI** (?)

Végső verse: Engemet Mihálynak az kik rá találnak
hínak most Zetelakán,

Mint ez Historia elei mutattya

az vers fejek tajekán,

Vagy az Oroszhegyit kérdezd és meg-találsz
az nagy Küköllő partyán.

Colophon: Nyomtatattott 1656. esztendőben.

Külön címlelevelé nincs és; nem volt. Betűl, papirosa s nyomdai kiállítás után itélve kétségtelenül löcsei nyomtatvány.

BOD PÉTER, kinek kezében éppen példányunk forgott, a colophont nem véve figyelembe, hol a nyomtatási év 1656 adva van, a címben olvasható iratási évet, 1655-öt, tévedve mondja a nyomtatás évének, **M. ATHENAS.** 205. l, mit utána mond **SÁNDOR ISTVÁN** is **M. könyvesház** 38 l. — **BOD** e költeményről így nyilatkozik: „Jeles szép elmés versekkel vagyon írva. Vad erdőnek szelíd élő fája.“ **BOD** ezen szavait félreértve adja **TOLDY FERENC**, **A m. költ. tört. 2. kiad. 299. l. OROSZHEGYI** ezen munkájának címét így: „Vad erdőnek szelíd élőfája“ vagy a fenyőfa hasznos vóltáról. (1655.)

Egyetlen példány az erd. Muzeumban (a **BENKŐ FERENC** által adományozott colligatumból).

1016. (1009) **LIPPAY JÁNOS.** Posoni kert. Kiben minden kerti Munkák, Rendelések, Virágokkal, Veteményekkel, Fákkal, Gyümölcsökkel és Kerti Csömötékekkel való baimolódások: azoknak Nemek, hasznok, bé-csinálások bővségesen Magyar nyelven le-irattattanak, kivált-képpen azok, az kik Esztergami Érsek Urunk ő Nagysága Posoni Kerteben talaltanak. Az Nemes Magyar Nemzetnek közönséges hasznára. Jesuiták rendin-való **P. LIPPAY JÁNOS**-által. Kinek első könyve nyomtatattott Nagy Szombatba, az Aca-demiai bötütkkel. Az többi Bécsbe Cosmerovius Máthe Császár Urunk ő Fölsége konyv-nyomtatojának bötüjivel. Anno 1664. 4r. I. Könyv. Virágos kert. 148 l. — II. könyv. Veteményes Kert. 244. lap. — Eltül: címl., ajánló levél **LIPPAY György** esztergomi érseknek, a szerző test-vérének, és Az kegyes olvasóhoz 8 sztlan lev.

Az I. rész, mint a címlapon is áll, Nagy-Szombatban, a II. Rész Bécsben volt nyomtatva. A III. rész (Gyümölcsös kert) a szerző halála után 1667-ben Bécsben [L. 1504.] jelent meg.

M. n. Muz. — **Erd. Muz.** — **Pesti ref. coll.** — **M. vásárhelyi Teleki-ktár.** — **Kassai jogakad.** — **Gömöri ref. esp.** — **LUGOSSY JÓZSEF**-nél Debrecenben. — **GR. TOLDALAGI VICTORNÁL** Koronkán. [A bécsi cs.

és kir. udv. növénytár. K]. — Csak az első könyv a n.-kőrösi ref. lyc. ktárában. — Csak a II. könyv Pannonhalmán.

1054. LIPPAY JÁNOS. Gyümölcsös Kert, Mellyet a' Néhai Mel-
toságos és Tekéntetes LIPPAY GYÖRGY Esztergami Érsek
Urunk ó Nagyságs Költségével. Az Nemes Magyar Nem-
zetnek Közönséges hasznára, Jesuiták Rendin Való, Is-
tenben el nyugodott P. LIPPAY JÁNOS, irt. Niomtattot Bécz-
ben, Cosmerovius Máté, Császár Urunk ó Főlsége Könyv-
nyomtato bőtfíjvel. Anno M.DC.LXVII. 4r. 302 lap. —
Elül: címl., ajánlás, lajstrom 4, végül: E könyv befeje-
zése 1 sztlan lev.

I. könyv N.-Szombat. 1664. II. könyv Bécs. 1664. [l. 109, 1016].

Az olvasóhoz intézett előbeszéből kitetszik, hogy a szerző 1666-
ban elhalt, mikor „ezen könyv már a nyomtato prös alatt volt“, s en-
nek tulajdonítandó, hogy ez a munka nincs oly teljesen kidolgozva, mint
a szerző ohajtotta volna. Ezen előbeszéd névtelen írója (LIPPAY GYÖRGY
esztergomi érsek), ki a szerzőt a könyv végéhez függesztett befejezés-
ben „szerelmes atyámfiának és kedves bátyámnak“ nevezi, LIPPAY JÁNOS
halála idejét és helyét pontosan meghatározza, följegyezvén, hogy az a
trencsényi bévívben 1666 június 2-dikán történt.

M. n. Muz. — M. Akad. — Erd. Muz. (2 utolsó lev. hij.) — Pozso-
nyi káptalan. — Pesti ref. coll. — Kassai jogakad. (címl. hij.) — LUGOSSY
JÓZSEFNél Debrecenben. — GR. TOLDALAGI VICTORNál Koronán (címl. hij.)

1087. NADÁNYI JÁNOS. Kerti dolgoknak le-írása, Négy könyvek-
ben rendessen bé-foglaltatott: Mellyek közzül az első A'
Kerteknek Gondviselését, ékesítését, és sok rend-béli tit-
kait mutattya meg; a' második az óltásnak mesterségét
adgya előnkben; az harmadik kerti holmiknek orvos hasz-
nait rendre írja ki; a' negyedik a' kerti holmiknek pa-
rajoknak, gyökereknek, gyümölcsöknek, szőlőknek, bor-
nak és husnak gyönyörtiséges állapotban meg-tartások-
nak módgyát fejtegeti. Mind ezek gyönyörtiséggel és ki-
mondhatatlan haszonnal rakvak: sok kiváltképpen valo
dolgokkal most először meg-öregbítetttek és világosittat-
tak. Deákul MIZALD ANTAL, Monluciai Orvos Doctor által.
Magyarrá penig fordítottak és sok helyeken továbbra-is
értelmesebben magyaráztattak NADÁNYI JÁNOS által. Co-
losvarat, Nyomtattatott Veres-Egyhazi Szentyel Mihaly ál-
tal 1669 Esztend. 4r. 526 lap. — Elül: címl., ajánlás,
summája stb. 8 sztlan lev.

Ajánlja NADÁNYI JÁNOS „Enyeden 1669. Die 29. Januarii“ BOR-
NEMISZA ANNA fejedelemasszonynak, kivel rokonságban állott. Hogy ó
ezen munkát már 1666-ban befejezte, kitetszik az ajánlás ezen legelső
soraiból: „Kegyelmes Asszonyom harmadik esztendeje immár, hogy az
Nagyságod kegyelmes parancsolattyal e' könyvnek fordításához kez-
dettem volt, s' az egész munkát négy holnapok alatt el-is végeztem volt
Fogarásban, a' Nagyságtok kegyelmes szárnya alatt.“ Még világosabban

meghatározza a könyv elkészültének idejét a munka végére nyomtatott jegyzet, mely szerint e könyv „fordítottatott NADÁNYI JÁNOS által s elvégeztetett 5. Maji. 1666. Mikor az előtt négy holnappal fogott volna hozzá és sok egyéb dolgoktul-is idestova vonattának.”

Hogy ezen könyv nyomtatásában mintegy két év telt el, maga NADÁNYI bizonyítja az ajánlásban e szavakkal: „Ugy vagyom hogy eddig régen ki-is kellett volna jöni, mivel hogy az előtti könyvnyomtatónak keze alatt, majd két esztendeig állot, de ugy látom hogy a' mivel el-haladott, azzal el nem mult.”

Látjuk e nyilatkozatból, hogy e könyv két nyomdász kezén ment át: azonban valamint NADÁNYI idézett ajánlása, úgy a könyv címlapja is teljes homályban hagy bennünket aziránt, ki volt az „az előtti könyvnyomtató,” ki ezen könyv nyomtatását megkezdette, s kinek keze alatt ez a munka „majdnem két esztendeig állott.”

Ezt a kérdést teljesen tisztába hozza Udvarhelyi Mihály szebeni nyomdásznak BORNEMISZA ANNA fejedelemasszonyhoz Szebenből 1668 aug. 3-dikáról intézett folyamodása, melyben írja, hogy ezen könyvből „épen 40 árkos vagyom kinyomtatva” s a további nyomtatásra a fejedelemasszonytól, ki a nyomtatás költségét viselte, s ki neki e munkára eddig csak 75 forintot adott, pénz kér.

Udvarhelyi Mihályról tudjuk, hogy a Szebenben örökös nélkül elhalt Szenci Kertész Ábrahám nyomdáját vette át és kezelte, mely nyomda a fejedelmi kincstárra szállott. Bizonyítja ezt Udvarhelyinek Radnóthou 1667 jul. 5-dikén kelt reversalisa, mely mellett APAFI fejedelem megbízásából ezen nyomda gondviselését és kezelését átvette, s melyet az erd. Muzeuumban levő eredetiből közzé tettem Erd. Prot. Közlöny 1871 2. szám. Bizonyos e szerint, hogy ezen könyv első 40 ivét 1667 és 1668-ban Udvarhelyi Mihály nyomtatta Szebenben. A könyv hátra levő részét azonban, mely 28 és egy fél ivre terjed, Kolozsvárt Veresegyházi Szentyel Mihály fejezte be 1669-ben, még pedig éppen azon betűkkel, melyekkel Udvarhelyi dolgozott, t. i. az egykor Szenci Kertész Ábrahám birtokában volt nyomdával, melyet a fejedelem Udvarhelyi Mihály kezéből kivévén a Kolozsvárt lakó Szentyel Mihályra bízott s később a kolozsvári s n. enyedi iskoláknak ajándékozott. Ezért nem lehet ma e könyvben megkülönböztetnünk, hol végződött a szebeni s hol kezdődött a kolozsvári nyomtatás.

Udvarhelyi említett folyamodásában, önérzettel visszautasítván az ellene roszakarói által terjesztett restségi vádat, s méltán panaszkodván, hogy eddig tett munkái díját sem kapta meg a fejedelemasszonytól és így szegénységben nyomorog, késznek nyilatkozott a szebeni nyomda kezelésétől visszalépni. S hogy leköszönése elfogadtatott, bizonyos abból, hogy Udvarhelyi által 1668 után Szebenben nyomtatott könyv nem létezik, s NADÁNYI munkáját már 1669 elején Kolozsvárt Szentyel Mihály éppen a Szenci Kertész-féle szebeni nyomda betűivel fejezte be.

Udvarhelyi igen érdekes folyamodásában becses adatokat nyerünk az akkori nyomdai viszonyokra. Így például értesülünk, hogy ő NADÁNYI ezen munkájának nyomtatását ivenként 3 forintért vállalta el, s a könyvet 75 példányban nyomtatta, még pedig 50 példányt görgényi, 25-öt szepesi papírosra, a papírost hozzá a fejedelemné adván.

A példányok ily kevés száma mellett gondolnunk sem lehet arra, hogy ezek könyvkereskedésbe mentek volna, hanem bizonyosnak tart-hatjuk, hogy a fejedelemasszony a példányokat udvara környezetében s az általa pártolt tudományos férfiak közt ajándéku osztogatta ki.

M. n. Muz. — Erd. Muz. — M.-v. Teleki-ktár. — Kolozsvári ref. coll. — Kolozsvári unitár. coll. — M.-vásárhelyi ref. coll. — Nagy-enyedi ref. coll. — Igen csonka példánya, az erd. Muzenm diplumaiból a debreceni ref. coll. ktárában.

1459. FELVINCZI GYÖRGY. De conservanda bona valetudinē Liber Scholae Salernitanae. Az Angliai országban lévő Salernitana Scholanak Jo Egessegről való Megtartásnak Mődyáról irott Könyve. Melly most Magyarra fordittatott és Rhythmusokban alkalmaztattot. FEL-VINCZI GYÖRGY. Lőtsén. Nyomt. Brever Samuel. 1694. 8r. A—C = 3 iv = 24 sztlan lev.

Ez az első ismert kiadás. — TOLDY, M. költ. tört. 2. kiad. 299. l. az első kiadás megjelenési idejét 1693-ra teszi.
M. Akad. — S.-pataki ref. coll.

KÖNYVISMERTETÉSEK.

Encyclopaedie der Naturwissenschaften. Erste Abtheilung, 1. Lieferung enthält Handbuch der Botanik Erste Lieferung Preis 3 Mark Breslau Verlag von Eduard Trewendt 1879. VI. 146 l. 8r.

1] Egy érdekes vállalat, mely esetleg igen nagy hasznú is lehet, és megérdemli, hogy róla említés tétessék, mert p.úl a növénytani rész sok igen jó munkatárs kezébe került, így FERD. COHN, DERNER, O. DRUDE, FRANK, KIENITZ-GERLOFF, KRAUS, HERMANN MÜLLER, SADERBECK, az egész vállalat szerkesztője A. SCHENK. Ha mindazonáltal részünkről nem kötünk nagy reményeket a vállalathoz, úgy annak okát másban és pedig alaki dolgokban kell keresni. Mig az állattani és ásványtani részek — nézetünk szerint egészen helyesen — mint a.b.c.-lexiconok fognak megjelenni, addig a növénytani rész egyes időnként megjelenő részekből fog épülni; ha már most vesszük, hogy a munka csak nyolc év alatt fog bevégeztetni, mindenki elképzelheti, hogy a legjobb közreműködők fáradozásai dacára is, mily egyenetlen értékek leendnek az egyes értekezések. Inkább egy pár évvel később kellett volna a kiadást megkezdeni és azután a munkát gyorsan kiadni. Az első most megjelent füzet tartalmaz egy igen elmosódott „Vorwort“-ot SCHENKTŐL V—VI. l. és két értekezést: „Die Wechselbeziehungen zwischen den Blumen und den ihre Kreuzung vermittelnden Insekten“ von DR. HERMANN MÜLLER 1—112 l. (Egy igen csinos dolgozat.) „Die Insektenfressenden Pflanzen“ von DR. OSKAR DRUDE 113—146 l. A munka kiállítása és a fametszetek igen szépek.

Untersuchungen über die Proteinkrystalloide der Pflanzen von
A. F. W. SCHIMPER Strassburg Verlag von Karl J. Trübner 1879.
66 l. 8r.

2] Szerző ezen munkájában a krystalloidok alak-, bonc- és természetani tulajdonságainak összehasonlító vizsgálatát kísértette meg. Bevezetésül a krystalloidok irodalmát meglehetősen terjedelemben tárgyalja, habár ezzel az egyes szakaszok elején is foglalkozik.

Szerző a krystalloidek jelentékenyebb alak- és természetani tulajdonságait, mennyiben ezek biztosan meg vannak állapítva, mint a krystalloidokra jellegzőket munkája végén összeállítja; ezek a munkájában előjövő adatokkal némileg kiegészítve a következők:

A krystályrendszerek szerint a magvak krystalloidjai I. egy optikai tengely hexagonal rhomboedr. symmetriával, ¹⁾ vagy II. egyszerű fénytörésű tetraedrikus szabályos symmetriával bírnak. ²⁾

A burgonyában talált krystalloidok egyszerű törésű szabályos symmetriával bírók, a többi u. m. a *Lathraea Squamaria*, *Solanum americanum*, *Polypodium ireoides*, a *Mucorineák* és *Florideáknál* találtakat S. vagy nem vagy legalább tüzetesen nem vizsgálhatta. Egy és ugyanazon családhoz tartozó fajok magjai, az eddigi kutatások szerint mindig ugyanazon krystalloidokkal vannak ellátva.

A krystalloidok mértani tulajdonságai lényegökben ugyanazok, mint a krystályokéi, ugyanazon törvényeknek vannak alávetve, csak-hogy amazoknál a szögek néha egy kissé ingadoznak. A krystalloidok optikai tulajdonságai egyeznek a valódi krystályok optikai tulajdonságaival. — Valószínűleg ugyanez áll a thermikai, magnetikai és elektrikai tulajdonságokra is.

A krystalloidok organisáltak t. i. igen piciny krystallinikus részecskékből (Micellen) állanak, melyek száraz állapotban köztiútrók

¹⁾ A növények, melyekben ily krystalloidok előjönnek:

1. Species. — Typus *Musa Hillii*; *M. Hillii* és *M. Ensete*.

2. Species. — Typus *Sparganium ramosum*: *S. ramosum* és *TRE-CUL* szerint *S. natans*.

3. Species. — Typus *Bertholletia excelsa*: *Gymnosperm. Taxus baccata*, *Pinus* sp. *Monoc. Pistia Stratiotes*, *Asphodelus luteus*, *Elaeis guineensis*, *Cocos nucifera*, *Cyperaceae* (2 nem, 6 faj), *Dicotyl. Apet. Basella?*, *Daphne Mezereum?* *Dicotyl. Symp. Campanulaceae* (5 nem, 7 faj), *Lobelia inflata*, *L. syphilitica*, *Menyanthes trifoliata*, *Villarsia parnassiaefolia*, *Labiatae* (16 nem, 19 faj, a krystalloidok ezen családban silányok, *Scrophulariaceae* (8 nem, 8 faj, silányok, *Pentstemon*, *Digitalis* kivételével), *Solaneae* (11 nem, 17 faj), *Nolana grandiflora*, *Primulaceae* (3 nem, 8 faj), *Fumariaceae* (2 nem, 6 faj), *Magnolia* sp., *Aralia nepalensis*, *Bertholletia excelsa*, *Echinocactus* sp.

²⁾ Ezek a *Ricinus* typushoz tartoznak és előjönnek a köv. növényeknél: *Ricinus communis*, *Euphorbia* (3 sp.), *Passiflora* (3 sp.), *Cucurbitaceae?*, *Linum usitatissimum*, *Viola* sp., *Menispermum canadense*, *Ruta graveolens*.

nélkül szorosán egymásmellett vannak, viz jelenlétében pedig egy folyékony burokkal vannak körülvéve; ez természetesen csak az által történhetik, hogy az egyes Micellék egymástól távolodnak s így a krystalloidok duzzadnak. A krystalloidok ezen tulajdonsága azonos a kemnyeszemcsék és a sejthártyáéval. A duzzadás intenzitása egy mint a kemnyeszemcséknél és a sejthártyánál az iránynyal változik; ezen tulajdonság a krystalloidoknál összefüggésben van a krystalalakkal: a szabályos rendszerbe tartozó krystalloidok alakja a duzzadás alkalmával hasonló marad, az egytengelyűek lapjaik fekvésében szabályszerű változást szenvednek. A duzzadás különböző vonalak irányában egyenetlen gyorsaságu lehet: ez a krystalalakkal megint bizonyos összefüggésben történik. Ha a duzzadás nincs vegyi bomlással összekötve, akkor ez az optikai tulajdonságok szabályszerű változását idézi elő; az optikai symmetria emellett semmiben sem változik. A szabályos krystalloidok isotropok, a hatszögesek pedig egytengelyűek maradnak.

A duzzadás nem minden ponton egyforma, legalább aránylag gyenge duzzadás alkalmával; az átítatott krystalloid egyenetlen mennyiségű vizet tartalmazó rétegekre van különbözkelve; a vizaralom a peripheriatól a központfelé növekedik; hol a különbség igen nagy (mint a *Ricinus*nál) a feszültség következtében a víz tökéletes elvonása, egy belső űr vagy repedések képződésére adhat alkalmat. Minél inkább emelkedik a vizaralom, annál inkább oldódhatnak és bomolhatnak fel; a rétegzés gyakran az által lesz tisztábban vagy általában kivehető, hogy a puhább rétegek előbb lesznek megváltoztatva vagy feloldva. A krystalloid belszerkezete mindig határozott összefüggésben van külalakjával: a rétegek a krystalalappokkal párhuzamosak, a mag az egyenértékű lapoktól egyenlő távolságban fekszik. A krystalalagnak egy symmetriasíkja tehát a krystalloidot — belszerkezetét illetőleg — két symmetrikus félre osztja.

A kemnyeszemcsékkel közös a krystalloidok rétegzése, továbbá a vizaralom növekedése kívülről befelé; a szerkezeti sajátságokra vonatkozólag alig van tulajdonság, melynek ne volna analogonja a kemnyeszemcséknél.

Az épen említett tételek a munka három első fejezetének (u. m. I. Krystallographia 10—33 l. II. Duzzadási jelenségek 34—45 l. III. A krystalloidok belszerkezete 47—56 l.) eredményei. Ezen eredmények levezetésére nem épen nélkülözhető volt a két utolsó fejezet, IV. a *Scyllium canicula* széklemeze és V. a mesterséges krystalloidok, SCHMIEDEBERG módszere szerint előállítás.

A krystallographiai részben a szerző ugyanazon fogalmat nem mindig ugyanazon szóval fejezvé ki, nem mindig következetes, ez annál inkább sajnálandó, mivel a helyes megértés érdekében minden

munkától el kell várni, hogy az egyszer használt kifejezéseket mindenkor következetesen szem előtt tartsa.

M. K.

SCHMITZ Ueber grüne Algen aus dem Golf von Athen (S. A. aus den Sitzungsberichten der Naturf. Ges. zu Halle. Sitzung vom 30. Nov. 1878). 7 pp. 4°.

3] Igen sok érdekes adat, melyek közül egy párt kiemelünk. A NAEGBLITŐL (Neuere Algensysteme p. 164 sq.) 1847-ben leirt *Acrocladus mediterraneus*-t, melyről sokáig nem tudtak semmit nagy mennyiségben találta. ZANARDINI a maga idejében úgy vélekedett, hogy ezen faj az *Acetabularia mediterranea* ifjú állapotaival azonos; míg HAUCK (ÖBZ. 1878 p. 288) egyrészt azt kimutatta, hogy Z. tévedett, másrészt színtén tévedésbe esett, a mennyiben ezt egy önálló fajnak tekintette. S. már most bizonyítja, hogy az *Acrocladus* a *Cladophora pellucida* Körz., egy az atlanti és középtengerben elterjedt faj, részben ki nem fejlődött ifjú, részben regenerált példányaiból áll. — S. egy új nemet (*Siphonocladus*), két új fajjal *S. Wilbergi* és *S. Psytaliensis* talált, mely egyrészt a *Valonia*, másrészt a *Cladophora*-hoz nagyon hasonlít. Ezen új genust egyben egy új növénycsoport elnevezésére használja. A *Siphonocladaceae* több nemet tartalmaznak, melyek a thallus egészen hasonló növést és sarjadzását mutatják és melyeknél a sejtszerkezet és szervezet is nagyon egyező, habár a szaporodásmódok eddig még hiányosan ismeretesek: a *Cladophora* és *Botrydium*-nál az eddigi adatok szerint ivartalan macrozoosporák és ivari microzoosporák, a *Chaetomorpha*, *Anadyomene*, *Valonia* és *Siphonocladus*-nál eddig csak egyformájú zoosporák észleltettek, *Microdictyon* és *Pithophora*-nál a szaporodási szervek eddig ismeretlenek. Ezek képezik az új családot, melyhez még egy pár más genus, mint p. *Struvea* tartozik. Azon képződményeket, melyeket WITTECK mint a *Pithophora*-k sporáit írt le., S. csak különbs szerkezetű gemmáknak tart, melyek által ezen genus a *Cladophora*-tól különbözik. S. nem habozik fennemlített nemeket a *Siphonocladaceae*-khoz sorolni, még azon esetre is, ha az egyes nemeknél más ivaros szaporodások mutatkoznának, mint a *Cladophora*-nál; miután a természetes rendszer főkövetelménye az egyes növény- vagy állatalakokat hasonlatosságok szerint összeállítani és tekintettel az összes meglevő ismérvekre csoportokká egyesíteni. Egy egyetlen ismerv — és ha ez az ivaros szaporodás alakja is — szem előtt tartása mindig az organismusok mesterséges elrendezéséhez vezet. mint azt kézzel foghatólag mutatják, az újabb thallophyta-rendszerek, melyek p.úl a zöld algáknál *Chlamydomonas*, *Haematococcus*, *Pandorina* és *Volvox*-ot egymástól távolra elszakítják és a *Botrydium* és *Aceta-*

bulariát egymás mellé helyezik. S., A. BRAUN (Bot. Zeitg. 1875. p. 203 sq.) WITTRICK (On the developm. etc. of the *Pithophoraceae* p. 43) és mások nézeteivel egyetértőleg törekszik a természetes rendszer fennemlített alapelvét a *thallophytáknál* is előtérbe állítani. A *Siphonocladaceák* természetes csoportját később, talán a különféle ivari szaporodások szerint, alcsoportokra lehetne osztani.

Diagnoses plantarum novarum vel minus cognitarum Mexicana-
rum et Centrali-Americanarum. Pars I. Polypetalae. Auctore
W. B. HEMSLEY. London printed by Taylor and Francis 1878.
16 p. 8°.

4] Rövid diagnosisok; a részben ábrákkal kiegészített bővebb leírások a GODMAN és SALVIN által kiadandó „Biologia Centrali-Americana”-ban fognak megjelenni. Szerző több mint 80 új fajról szól, (köztük van egynéhány, melyet A. W. BENNETT, PLANCHON és mások neveztek el) és vagy 28 több vagy kevésbé hiányosan ösmert faj correctebb diagnosisát közli. Egy kissé különös az auctor írásmódja, új fajai közül van p.úl *Guatteria jurgensenti*, *Pterocarpus hayesii* *Sedum botteri* sat. míg helyesen iratik *Cardamine Schaffneri* HOOK. F. és megint nem következetesen *Erythrochiton lindeni* (BAILL.) HEMSLEY.

Report on the progress and condition of the Royal Gardens at
Kew, During the Year 1877. London Sold by W. Clowes and Son
1878. 53 p. 8°.

5] Angolországban azon szép szokás létezik, hogy a főbb királyi intézetek, évi jelentéseket kinyomtatják, mi különben is sok tekintetben előnyös az ügyre nézve. A Kew Gardent 1877-ben 687,972 személy látogatta a legtöbb jun. 24. egy vasárnapon (21,234), a legkevesebb jau. S., febr. 13. (24). A közönség eddig csak 1 óra után juthat a kertbe, agítálnak ugyan egy korábbi óra mellett, de annak engedélyezése az intézet nagy hátrányára volna, mert a látogatások tartama alatt, az egész személyzet a felügyelettel lévén elfoglalva, nem foglalkozhatik a növények gondozásával. A nagy pálmaházban egy új fűtés készült az erre vonatkozó rajzok kömetzetben vannak a fűzethez mellékelve. Megemlítetnek a ritkább vagy új növények, melyek virágoztak, a növény- és magcsere, számtalan növénytermékek, a betegségek melyek a tropusok alatti kávéfát és cukornádat veszélyeztetik, a muzeumok és a herbarium szaporodása sat.

TUDÓS TÁRSASÁGOK.

A „Naturforschende Gesellschaft zu Halle“ július 3. ünnep-
lendi Centennariumat.

Strassburgban egy növénytani társulatot alapítanak.

Academie des Sciences Paris. Sept. 9. ül. G. DE SAPORTA „Sur le nouveau groupe paléozoïque de *Doleropyllées*“ (p. 393—395). — B. RENAULT „Structure comparée de tiges des *Lépidodendrons* et des *Sigillaires*“ (p. 414—416).

Sept. 16. ül. P. BERT „Sur la cause intime des mouvements périodiques des fleurs et des feuilles, et de l'héliotropisme“ (p. 421—424).

Oct. 7. ül. L. CRIÉ „Révision de la flore des Malouines (Iles Falkland)“ (p. 530—533). — B. RENAULT „Structure et affinités botanique des *Cordaites*“ (p. 538—541).

Oct. 22. ül. J. E. PLANCHON „La maladie des châtaigners dans le Cévennes“ (p. 583—587). — A. BARTHÉLEMY „Sur les réservoirs hydrophores des *Dipsaous*“ (p. 608—611). — CELI „Appareil pour expérimenter l'action de l'électricité sur les plantes vivantes“ (p. 611—612). — ED. HECKEL „De l'influence des acides salicylique, thymique et de quelques essences sur la germination“ (p. 613—614).

Nov. 4. ül. A. MÜNTZ „Sur la maturation de la graine du seigle“ (p. 679—682) — P. BERT „Sur la région du spectre solaire indispensable à la vie végétale“ (p. 695—697). — ED. HECKEL „Des relations que présentent les phénomènes de mouvement propres aux organes reproducteurs de quelques *Phanerogames* avec la fécondation croisée et la fécondation directe“ (p. 697—700).

Nov. 11. ül. L. MARCHAND „Organisation de l'*Hygrocrocis arsenicus* BRÉB.“ (p. 761—762). Egy nagyon különös organismus, mely arsenikus oldatban, tehát oly folyadékban fejlődik, mely növényekre és állatokra nézve egyaránt vészteljes, haláltokozó. BOURSIAN gyógyszerész Evreuxban, volt az első, ki 1836-b. ezen növényt találta, akkor BORY SAINT-VINCENT tett arról a párisi akadémiában jelentést és azt a *Hygrocrocis* vagy *Leptomitushoz* tartozónak vélte, BRÉBISSEON ezen nézetet helyesnek találta és a növényt *Hygrocrocis arsenicus*-nak nevezte el, a növényről 1841. LOUYER tett említést a brüsszeli akadémiában. Azóta ugyan látták a gyógyszerészek de a botanikusok keveset foglalkoztak vele, míg BLONDIN gyógyszerész Choisy-le-Roiban M.-t sürgette, hogy vizsgálná meg azon növényt, mely minden elővigyázat dacára „Liquor Fowleria“-ét megtámadja. M. 1876. óta foglalkozott ezen H. tanulmányozásával az eredmények mutatják, hogy az, DECAISNE, BORNET, VAN TIEGHEM előleges véleményével egyezőleg nem egy alga, hanem egy penész a *Dematiaceae* tribusából.

Nov. 18. ül. G. DE SAPORTA „Sur une nouvelle découverte de plantes terrestres siluriennes, dans les schistes ardoisiers d'Angers, du à M. L. CRIÉ“ (p. 767—771). — MAX. CORNU „Maladie des Laitues nommée le Meunier (*Peronospora gangliiformis* BERK.)“ (p. 801—803). — E. GUINIER „Sur la morphologie des tiges dicotylédones“ (p. 803—805).

Nov. 25. ül. L. PASTEUR „Examen critique d'un écrit posthume de CLAUDE BERNARD sur la fermentation alcoolique“ (p. 813—819).

Dec. 9. ül. MAX. CORNU „Maladies des plantes déterminées par les *Peronospora*. Essai de traitement; application au Meunier de Laitues“ (p. 916—919). — L. GRANDEAU „De l'influence de l'électricité atmosphérique sur la fructification de végétaux“ (p. 939—940). — C. JOBERT „Sur une maladie du Caféier observée au Brésil“ (p. 941—943). — MAQUENNE „Sur la diffusion de la chaleur par les feuilles“ (p. 943). — E. J. MAUMENÉ „Sur la puissance d'absorption de l'eau par les bois“ (p. 943—946).

Dec. 16. ül. BERTHELOT „Observations sur la Note de M. PASTEUR, relative à la fermentation alcoolique“ (p. 949—952).

Dec. 23. ül. A. TRÉCUL „Formation des feuilles et ordre d'apparition de leurs premiers vaisseaux chez des Graminées“ (p. 1008—1013).

Dec. 30. ül. PASTEUR „Réponse à M. BERTHELOT“ (l. dec. 16. ül.) (p. 1053—1058). „Observations de M. TRÉCUL, concernant la Communication de M. PASTEUR“ (p. 1058—1059). „Réponse de M. PASTEUR“ (p. 1059). (CR.)

Gesellschaft naturforschender Freunde Berlin. Nov. 19. ül. EICHLER „Eine neue von Herrn J. M. HILDEBRANDT in Ostafrika entdeckte und dem Entdecker zu Ehren benannte Art von *Ouvirandra*, *O. Hildebrandtii*“ (p. 193—195). A nagyon érdekes genus egy új faja, melyet E. röviden jellemez s egyben többérdekes adatot a genus pontosabb ismeretéhez közöl; a bővebb ábrákkal is illusztrált leírás a berlini Monatsschrift des Vereins zur Beförderung des Gartenbaus legközelebb megjelenő számainak van szánva. — J. M. HILDEBRANDT „Über Weihrauch und Myrrhe“ (p. 195—197). A Somal-országban gyűjtött növények és gyánta próbák be lesznek mutatva: 1) *Bonwellia Carterii* BIRDWOOD, a valódi tömény anyanövénye. 2) *B. neglecta* LE M. MOORE, az előbbivel hasonló helyeken nő és gyántája is habár ritkábban gyűjtetik és a valódi töményhez adják. 3) *B. Freereana* BIRDWOOD. Gyántáját, mely nem jut Európába, a keletiek kellemes íze végett, hasonlóan mint a Mastixot, rágják. Állítólag ez volna a régiék „Elemi“-je. Habár az ókor legtöbb iratában a töménynövény egyetlen hazájának Arabia van megemlítve, a töményt már 1600 K. e. Somalországból is hozták, mert az azon időből származó a Dei-rel-Bahari templom előjövő rajzok és feliratok, melyeket LÉPSIUS volt szives H. számára megoldani, egy aegyptusi expedícióról tesznek említést, mely többek között 31 eleven töményfát hozott „Punt“ országból, mely a mai Somalországgal azonos. 4) *B. Myrrha* N. AB E. a *Myrrha* anyanövénye, ez identikus az Ehrenbergtől Arabiában gyűjt-

tött a berlini kir. herbariumban őrzött anyaggal, úgy hogy most a valódi *Myrrha* eredetére vonatkozó kérdés már meg van oldva. A *Myrrha* Somali országban nagyban gyűjtetik és Adenen vagy más délarabs kikötőből szállítatik Európába és Indiába. Vajon Arabiából is vitetik valószínű *Myrrha*, arra nézve nem birt biztos adatokat nyerni. FLOCKIGER és HANBURY (Pharmacographia) szer. a Fadliarabsoknál D. Arabiában előjövő *Myrrha* egy a valóditól különböző talán *B. Myrrha*-N. A. E.-hoz tartozó faj. (SB.u.F.)

ÚJ FOLYÓÍRATOK.

Naturae Novitates. Bibliographie neuer Erscheinungen aller Länder auf dem Gebiete der Naturgeschichte und exacten Wissenschaften. Herausgegeben von R. FRIEDLÄNDER und SOHN Berlin, N. W., Carlstrasse 11. Megj. minden két hétben egyszer. Előf. ára egy évre négy marka. Az első két szám aránylag kevés növénytani tartalmaz, hanem kétséget sem szenved, hogy ezen rendkívül agilis könyvkereskedők azon lesznek, hogy a lehetőleg legcompletebb bibliographiát összeállíthassák. Egy hasonló vállalat

Guide du Naturaliste. Revue bibliographique des Sciences Naturelles. Bulletin mensuel par A. BOUVIER. Zoologie, Géologie, Botanique. Abonnement 6 fr. 25 par an pour l'étranger (Port compris) Paris Librairie des Sciences Naturelles 55, Quai des Grands Augustin 55. 1879. Ezen folyóirat nemcsak a könyvek, hanem egyben a szakfolyóiratokban megjelent értekezések címeit is, sőt új (állat-) fajok diagnosisit és analytikus tabellákat is közöl, azonkívül vannak abban rövid könyvismertetések, sok mindenféle más közlemények, mint p. a párisi főintézeteknél hirdetett előadások lajstroma, értesítések folyó munkálatokról, végre még egy függelék, melyben antiquar. könyvek és eladó gyűjtemények catalogusai közöltetnek. Úgy látszik, hogy ezen folyóirat a francia viszonyokról jó tájékozást fog nyújtani.

Revue mycologique. Recueil trimestriel illustré consacré à l'étude des Champignons. Dirigé par M. C. ROUGEURE. Première Année Numéro 1. Janvier 1879. Toulouse Bureaux de la Redaction 37, rue Riquet; Paris J. B. Bailliére et fils. Miatán egy Revue Bryologique (szerk. HUSNOT), és egy Revue d'algologie (Brébissonia szerk. G. HUBERSON) Franciaországban existálhatnak ROUGEURE is kísérletet teszen egy mykologiai szaklap érdekében. Az első szám tartalma: Au lecteur 1 l. Récentes expériences du Mr. MINKS. Les Lichens ne sont „point“ des Champignons parasites sur les Algues C. ROUGEURE-tól 2—5 l. La culture artificielle des Champignons au Japon CTS DE CASTILLON-tól 5—7 l.— Cas extraordinaire de dévelop-

pement du *Bovista gigantea* NEES, aux environs de Toulouse C. ROUMÉGUÉRETŐL 7—9 l. Fungorum novorum exoticorum Decas. Auctore F. DE THOMEN 9—11 l. Les Myxogastres L. QUÉLETTŐL 11—14. l. Des noms vulgaires des Champignons aux environs des Saintes (Charente-Inférieure) P. BRUNAUDTŐL 14—15 l. Azután a szerkesztőtől Origine du genre *Microsphaeria* LEVEILLÉ 15—17 l. De la conservation des Champignons au point de vue scientifique 17—18 l. Etudes et préparations microscopiques des Champignons. Planches a microscope de M. le pasteur VIZE. Microscope photographique de M. le Dr. CH. FAYE 19—22 l. Du *Telephora palmata* FRIES, forma *paradoxa* NOB. 23—24. l.— Bibliographie 25—38 l.— Nouvelles 38—44. l. Azt hisszük ezen tartalomjegyzék alapján neki megítélheti ezen új revuet. Előf. ára egy évre tizenkét francs.

HALÁLOZÁSOK.

LOUIS BOUTON [*Boutonia* BOJER *Euphorbiacea.*] a colonialis museum Curator Mauritius szigeten a „Plantes Médicinales de Maurice“ (1857. 2-ik kiad. 1864) írója és szorgalmas gyűjtő †. (EJ.)

J. B. M. RIPART † Bourgesb. 1878. oct. 17. 64 éves kor. Édesvizi algák és francia rőzsákkal foglalkozott. (EJ.)

J. E. LEBEL több Normandia floráira vonatkozó dolgozat, és egy a cherbourgi társ. memoirejaiban (1863) megjelent *Callitriche* monographia írója. † Valogneb. 1878. nov. 17. (EJ.)

HERMANN ITZIGSOHN * 1814. márc. 17. Neudammban, hol később mint gyakorló orvos is működött és számos a mohok és a thallophytákra vonatkozó dolgozatot írt. Egy originalis kutató, ki a végeredményekre nézve inkább volt szerencsés. Nehéz idegbántalmi kényszeríték, hogy a Berlin mellett fekvő Schöneberg egy gyógyintézetébe vonuljon, honnan néha néha még növénytani adatokat közölt, de bajának gyógyítását nem érte el és 1878. dec. 4. megszűnt élni.

EMLEKKÖVEK.

KARL ERNST VON BAER a híres embryolog és zootom emlékére Dorpatban emlékszobrot kívánnak felállítani. A hozzánk jutott fel-szólításból a következő mondatot akarjuk kiemelni:

Die Universität gibt sich der zuversichtlichen Erwartung hin, dass der Gedanke, einem Gelehrten von so hervorragender Bedeutung wie KARL ERNST VON BAER, ein Standbild zu errichten, den Lebenden zur dankbaren Erinnerung an das, was sie in ihm besessen, den kommenden Geschlechtern zu erhebendem Vorbilde auf der Bahn geistigen Schaffens, auch in den weitesten Kreisen lebhaftes Theilnahme und kräftigste Unterstützung finden werde.

Ha a MNL. szerkesztősége a mai körülményeket szem előtt tartva, egy zoológ emlékszobra érdekében felszólalni bátorodik, kell,

hogy fontos körülmények arra indítsák ; eltekintve attól, hogy oly nagy szellemek — mint p.úl VON BAER — munkái, a rokon tárgyak művelőire mindig nagy hatással voltak, VON BAERNél két körülmény van, mely részünkről nem ignorálható 1) VON BAER egykor a növénytannal ¹⁾ is foglalkozott és 2) neki specialiter a magyar tudományosság iránt nagy érdemei vannak, a mennyiben RSCULY ²⁾ minden tekintetben támogatta és FRÄHNnel együtt útját a Vogulokhoz lehetségessé tette akkor, midőn a királyi segély még bizonytalan, még oda nem érkezett volt.

A MNL. szerkesztője, mint a végrehajtó bizottság külső tagja, örülend, ha Magyarországon is fognak, a terv kiviteléhez járulni és kész ezen irányban hozzá intézett levelekre válaszolni.

KINEVEZÉSEK.

A nyugalomba lépett N. J. ANDERSSON helyébe W. BR. WITTRÖCK lett a stockholmi muzeum növénytani osztályának főnöke és egyben előadásokat is fog tartani az ottani tud. egyetemen.

H. W. REICHARDT a nyugalomba lépett FENZL E. helyett a bécsi cs. és k. udvari növénytár vezetésével lett megbízva.

F. SCHMITZ eddig a növénytán magántanára a hallei t. egyetemen, ny. rk. tanárrá lett kinevezve.

ÚTAZÓK ÉS GYÜJTŐK.

HUTER, PORTA és RIGO Spanyolországban akarnak ezen nyár alkalmával növényeket gyűjteni, ha elegendő számú megrendelő jelentkezik.

SZEMÉLYI HIREK.

DELPONTE elvált a turini egyetem növénytani tanszékétől. (NGB.)
DE BARY 1879. jan. óta, egyedül szerkeszti a Bot. Zeitungot.

SZÁRITOTT NÖVÉNYEK.

BICHTER LAJOS (Buda-pest IV. Mária-Valeriautca 1.) a magyar növény csereegylet növénylajstromát szétküldötte, e szerint a m. évben kb. 200 résztvevő, több mint 80,000 példányt küldött be. Azt hisszük ifjabb botanikusaink közül, többen örömet fognak a résztvevők közé sorakozni. Bővebb felvilágosítást szívesen ad a vállalat vezetője.

¹⁾ Nachrichten über Leben und Schriften des Herrn Geheimraths DR. KARL ERNST VON BAER, mitgetheilt von ihm selbst, veröffentlicht bei Gelegenheit seines fünfzigjährigen Doctor-Jubiläums am 29. August 1864 von der Ritterschaft Ehstlands. St. Petersburg (1866) 162—165. l.

²⁾ i. h. 492, 494—501. l.